

השוטר הגלובלי הפך לשופט גלובלי

לאינטרפול יש סמכויות המאפשרות לו להגביל תנועה חופשית בין מדינות, גם כאשר

הבקשה לכך הוגשה לו ממניעים פסולים. לא ירחק היום שבת המשפט ימנעו זאת

/ עו"ד קנת מן

מטה האינטרפול, ליון. עד היום לא נטלו בתי המשפט ברחבי העולם סמכות שיפוט על הארגון

האינטרפול, אשר מטהו נמצא בליון שבצרפת, מקיים כיום מערכת משפט עצמאית, אשר בלחיצה על כפתור מחשב יכולה לבטל כליל את חופש התנועה של כל אדם בין מדינות, ואף יכולה לפרסם באינטרנט ברחבי העולם לעין כל את שמותיהם של המוגדרים "מבוקשים".

האינטרפול הוא הארגון המשטרתי הבינלאומי הגדול בעולם. חברות בו 187 מדינות, הכוללות לא רק את מדינות אירופה ואמריקה, אלא גם לדוגמה את ניגריה, פרו, סינגפור, ברזיל, סוריה וסין. כל אחת מהמדינות החברות באינטרפול רשאית להעביר למטה הארגון הוראה לצרף אדם לרשימת המבוקשים, ולגרום לכך שאותם אנשים יוגדרו בתואר המאוד-לא-מחמיא "Fugitives from Justice", קרי: נמלטים מהליכי משפט.

בעת העברת שם מאחת המדינות החברות למטה האינטרפול, כל יתר המדינות החברות מקבלות הודעה על כך ורשאיות לפעול בהתאם. דהיינו, כל 186 המדינות האחרות רשאיות למנוע את כניסתו של אותו אדם או, במקרים מסוימים, לעוצרו ולהסגיר אותו למדינה המבקשת.

העזו "לאיים" על מונופול המדינה

אף ששירותי האינטרפול חשובים בעידן של פשיעה מתוחכמת חוצה גבולות, הרי שלעיתים מועברים על ידי מדינות חברות באינטרפול שמות של אנשים חפים מפשע או אנשים שטרם נשפטו.

למרות חפותם, הם מוגדרים כמבוקשים וזכות התנועה שלהם מתבטלת, כלומר: הם אינם יכולים לעבור עוד במעבר גבול, בין אם זה מעבר תעופתי, ימי או רגלי, מבלי לחשוש למעצרם וכליאתם. חמור במיוחד הוא, שעד היום לא נטלו בתי המשפט ברחבי העולם סמכות שיפוט על האינטרפול.

במקרה שהגיע לתשומת ליבי לאחרונה, מדובר

הכותב הוא ראש משרד קנת מן ושות' ופרופסור חבר, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב

מגזר כלכלי אחר) לא היתה עומדת בביקורת שיפוטית ולא ניתן היה להעמיד מכוחה אדם לדין במשפט פלילי. אך הדבר אינו נבדק על ידי האינטרפול, ובעקיפין אף לא על ידי בתי המשפט המדינתיים, הנמנעים מהתערבות בהחלטותיו. בכך קונה לעצמו האינטרפול סוברניות שאין כמעט כדוגמתה במדינות דמוקרטיות.

במצב זה, אזרחים מכל סוג, לרבות מהמדינות הנאורות ביותר, אינם מוגנים כלל כאשר הם נמצאים בתנועה בין מדינות. תוך כדי תנועה בינלאומית, יכול כל אדם למצוא עצמו משולל זכויות בהליכי חקירה, להיעצר או להיות מגורש ללא שנקטים הליכי משפט ראויים הכוללים ביקורת שיפוטית על רשויות משטריות. למעשה קיים היום בכפר הגלובלי מצב מוזר מאוד, לפיו באזורי הגבול בין מדינות, לא קיימות נורמות משפטיות.

פסק הדין המוביל - מיושן וראוי לשינוי

אף שמצב קשה זה הוא תולדת חוסר התייחסות ראויה של בתי המשפט ושל בתי מחוקקים למה שקורה לאנשים המעוכבים, הנחקרים והנעצרים בתחנות גבול, ישנם ניצנים שינוי.

פסק הדין האמריקני המנחה בנושא האינטרפול, אשר מוצג לבתי המשפט ברחבי העולם כתקדים התומך במניעת תפיסת סמכות שיפוט על האינטרפול, הוא מיושן וניתן להביא לשינויו. הנחות היסוד של השופטים אשר נתנו את אותו פסק דין אינן תופסות עוד.

ניתן להעריך, כי לא יחלוף עוד זמן רב, ובתי המשפט הפועלים במדינות הדמוקרטיות החברות באינטרפול יחלו לדרוש שהארגון יצדיק מדוע נתן שירות הפצה לצו מעצר, עבור מדינה שהליכי המשפט בה אינם עולים בקנה אחד עם מושגי הצדק הבסיסיים ועם זכויות האדם היסודיות ביותר. צעד זה יסמן התפתחות חשובה בדיני המשפט הבינלאומי, שהם כה חשובים לכפר הגלובלי הנוכחי. ///

לבטל את ההעברה של צו המעצר ברשתו.

פגיעה בחירויות יסוד

ואולם, אם יטען המבוקש, כי לא עבר את העביירה המיוחסת לו על ידי המדינה החברה בארגון, הדרך היחידה להוריד את השם מרשימת המבוקשים היא לטפל בנושא במדינה המבקשת.

זה אולי נשמע קל יחסית, אך בפועל זוהי בעיה קשה, כי מערכות המשפט הפנימיות במדינות רבות החברות באינטרפול, אינן מאפשרות בדיקה אמיתית של האשמות המועלות בצווי מעצר נגד זרים.

האינטרפול נותן גיבוי בינלאומי למערכות משפט שלא פועלות הליך הוגן, ובכך הופך את עצמו ממשטרה למערכת משפט, המטילה סנקציה על חרות התנועה של אלפים, תוך שכמעט ואין דרך להילחם נגדו באמצעים משפטיים קונבנציונאליים.

יתרה מזו: הקושי הבולט העולה ממקרים כדוגמת המעצר בעקבות יוזמת ההייטק הוא, כי האינטרפול נותן את ידו לאכיפת חוקים דר"קוניים הפוגעים פגיעות קשות מאין כמותן בחירויות יסוד דמוקרטיות כדוגמת חופש הביטוי. אין חולק, כי במדינה דמוקרטית חקיקה היוצרת למדינה מונופול על ההייטק (או על כל